

Jõgeva Vallavalitsus
Suur tn 5, Jõgeva
48306, Jõgeva maakond
info@jogeva.ee

24.07.2023 nr 5.1-3/30095-1

JÄRELEVALVE AKT

I. ÜLDSÄTTED

- 1.1. Järelevalve teostamise õiguslik alus: lastekaitseseaduse § 38 lõiked 2 ja 6.
- 1.2. Järelevalve teostamisel kontrolliti Jõgeva Vallavalitsuse lastekaitsetöötajate lastekaitseseaduse (LasteKS) §des 19 ja 20 sätestatud nõuetele vastavust ja hinnati, kas KOV on loonud tingimused kohaliku omavalitsuse üksuse ülesannete täitmiseks lastekaitse korraldamisel.
- 1.3. Järelevalve teostamise koht: Suur tn 5, Jõgeva linn, 48306, Jõgeva maakond.
- 1.4. Järelevalve teostaja: Sotsiaalkindlustusameti (SKA) õiguse ja järelevalve osakonna järelevalve talituse peaspetsialist Merlin Veinberg.
- 1.5. Järelevalvemenetluses kasutatud meetodid: dokumentide vaatlus ja analüüs, kirjalik küsitlus, vestlus.
- 1.6. Järelevalve toimingute juures osales: Jõgeva Vallavalitsuse vallavanem Angela Saksing ja sotsiaalosakonna juhataja Aime Meltsas.

II. JÄRELEVALVE TULEMUSED

Sotsiaalkindlustusamet (SKA) tuvastas, et Jõgeva Vallavalitsus ei ole täitnud järgmisi õigusaktides sätestatud nõudeid:

2.1. LasteKS § 17 lõige 2, mille kohaselt kohaliku omavalitsuse üksus peab looma tingimused lastekaitsetöö tegemiseks eesmärgiga tagada LasteKS § 17 lõikes 1 loetletud ülesannete täitmine. Tulenevalt **LasteKS § 19 lõigetest 1 ja 2** peab lastekaitsetöötajal peab olema erialane ettevalmistus ja kõrgharidus ning hiljemalt kahe aasta möödumisel alates lastekaitsetöötajana teenistusse asumisest peab ta omandama sotsiaaltöötaja kutse spetsialiseerumisega lastekaitsele. LasteKS § 19 jõustus 2020. aasta 1. jaanuaril.

Omavalitsuse sotsiaaltöö peaspetsialist lastekaitse valdkonnas ja kaks lastekaitsetöötajat ei vasta seaduses sätestatud nõuetele. Lastekaitsetöötajatel on küll erialane ettevalmistus ja kõrgharidus, kuid nad ei ole seaduses sätestatud aja jooksul omandanud sotsiaaltöötaja kutset spetsialiseerumisega lastekaitsele.

Arvestades asjaolu, et Jõgeva Vallavalitsusel on esmane vastutus tagada LasteKS §s 17 sätestatud ülesannete täitmiseks vajalik lastekaitsetöötaja (s.o lapse õiguste ja heaolu tagamise ülesandeid täitev ametnik), kes muu hulgas peab vastama ka seaduses kehtestatud nõuetele, leiab SKA, et kohustusliku ettekirjutuse tegemine antud asjas on vajalik, et lõpetada rikkumine võimalikult kiiresti. Ettekirjutus tehakse eraldi haldusaktiga.

III. JÄRELEVALVEMENETLUSE KOKKUVÕTE

3.1. SKA algatas järelevalvemenetluse 02.05.2023. Jõgeva vallas on rahvastikuregistri andmetel 01.01.2023 seisuga 2538 last, neist 46 raske puudega ja 7 sügava puudega.

Jõgeva Vallavalitsusel on 12.06.2023 seisuga 8 last perekoduteenusel. Alates juulist 2022 ei ole KLAT teenusel lapsi viibinud.

Järelevalve käigus selgus, et Jõgeva Vallavalitsus ei ole täitnud kõiki õigusaktides sätestatud nõudeid. 26.02.2018, 07.05.2018 ja 17.02.2020 teenistusse nimetatud lastekaitsetöötajatel puudub sotsiaaltöötaja kutse spetsialiseerumisega lastekaitsele.

Järelevalve raames vesteldi Jõgeva Vallavalituse sotsiaalosakonna juhataja Aime Meltsasiga.

3.2. Dokumentide analüüs

3.2.1. Jõgeva Vallavalitsuses töötab kolm lastekaitse vanemspetsialisti ja üks sotsiaaltöö peaspetsialist lastekaitse valdkonnas, kes koordineerib lastekaitsetöötajate tööd.

Jõgeva Vallavalitsuse lastekaitsetöötajatel on erialane ettevalmistus ja kõrgharidus, kuid sotsiaaltöö peaspetsialistil lastekaitse valdkonnas ning kahel lastekaitse vanemspetsialistil ei ole omandatud nõutud aja jooksul sotsiaaltöötaja kutset spetsialiseerumisega lastekaitsele.

Lastekaitse valdkonna peamiseks ülesanneteks on lapse õiguste ja heaolu tagamine, valla arengukavas olevate põhimõtete järgimine, lastekaitsealaste projektide ning ennetustegevuste algatamine ja läbiviimine, lastele vajalike teenuste korraldamine, lapsevanemate ja laste nõustamine, kohaliku omavalitsuse esindamine lapsi puudutavates kohtumenetlustes, vanemliku hoolitsuseta jäänud laste edasise elu korraldamiseks sobivate lahendusvariantide leidmine, eestkoste seadmine ja valla eestkostel olevate laste osas eestkostja ülesannete täitmine, asendushoolduse korraldamine (sellekohaste lepingute sõlmimine, koostöö korraldamine asendushooldus teenuse osutajatega), füüsilisest isikust eestkostjale määratud ülesannete täitmise toetamine. Lastekaitse valdkonna töö toimib erinevate riigiasutuste, organisatsioonide ja huvigruppide koostöös, kelle ülesandeks ja huviks on laste õiguste ning heaolu tagamine. Lastekaitsetöö üks olulisi suundi on juhtumipõhine võrgustikutöö ning sellest tulenev eesmärgipärane ja vajadustest lähtuv sekkumine. Vajadus kasvab sotsiaal-, haridus- ja tervishoiuvaldkonna integreeritud koostöö osas.

Töökorraldust ja töökoormust koordineerib valdkonna peaspetsialist. Iga töönädala alguses toimub lastekaitse valdkonna nõupidamine. Lastekaitse valdkonnas töötab sotsiaaltöö peaspetsialist, kolm lastekaitse vanemspetsialisti ja üks peretöötaja. Lastekaitse valdkonna sotsiaaltöö peaspetsialisti töö eesmärgiks on lastekaitse valdkonna arengu planeerimine töö paremaks ja efektiivsemaks korraldamiseks ning valla eestkostel olevate laste eestkostja ülesannete täitmine. Lisaks asendushooldusteenust vajavate või asendusteenusel olevate lastega seotud töö korraldamine: sellekohaste lepingute vormistamine, koostöö tegemine asendushooldusteenuse osutajaga. Lastekaitsealaste probleeme käsitletavate avalduste, ettepanekute ja kaebuste lahendamise korraldamine jne. Lastekaitse vanemspetsialistide töö eesmärk on tagada lastele seadustest tulenevate õiguste kaitse ja laste heaolu lapsevanemate toetamise ning lapse kasvukeskkonna mõjutamise kaudu. Lastekaitse vanemspetsialist teeb oma igapäevatöös lapse elu puudutavaid otsuseid, mis mõjutavad olulisel määral lapse edasist elu. Abivajavast lapsest teada saamisel hindab abivajaduse ning on abiks lahenduste leidmisel. Peretöötaja peamised tööülesanded on lapse turvalisuse jälgimine abivajavas peres, pere juhendamine lapse kasvatamisel ja õpetamisel, lapse ja perekonna toetamine probleemide lahendamisel, pere toetamine toimetulekut ümbritsevas sotsiaalses keskkonnas, lastekaitse

peaspetsialisti või vanemspetsialisti informeerimine peres toimuvatest muutustest, lapse ja perekonna informeerimine, motiveerimine ja juhendamine teenuse võimalustest ja vajadusel nendes osalemisel toetamine, koostöö tegemine pere toimimiseks oluliste asutustega (meditsiinasutused, lasteaed, kool jt).

3.2.2. SKA edastab regulaarselt STARi info valla laste kohta, kellele on taotletud puuet. Jõgeva vallavanema sõnul ei erine puudeinfo menetlemise muust infost, mis lastekaitsetöötajateni jõuab ning enamusel juhtudest on menetlus juba avatud. Lisaks on olnud juhtumeid, kus lapsevanemad on avaldanud pahameelt, et lapse puude andmed on KOV-le edastatud.

3.2.3 Lastekaitsetöös on sagenenud olukorrad, kus lapse abivajaduse hindamisel ilmneb, et abivajadus on mitmetahuline ja tegemist on probleemide kogumiga. Keeruliste lastekaitse juhtumite arv on kahe viimase aastaga oluliselt tõusnud. Sagenenud on vanemate vahelised hooldusõiguse ja suhtluskorra vaidlused, mis jõuavad kohtusse. Viimastel aastatel on suurenenud vajadus vaimse tervise teemadega tegelemiseks. Koostöös Jõgevamaa Tugiteenused OÜ-ga viidi Leader-meetme raames läbi projekt „Jõgeva valla sotsiaalvaldkonna koostöö ja teenuste arendamine“, mille tulemusena kasvas välja idee Jõgevale vaimse tervise õe kabineti rajamiseks. Alates 2019. aasta lõpust toimuvad lastele vaimse tervise õe vastuvõetud sotsiaalosakonna vahetus läheduses tagamaks valla lastele parimad vajalikud edasised teenused koostöös lastekaitse töötajatega. Alates 2020. aastast osutatakse koostöö tulemusena ka lastepsühhiaatri vastuvõtte ning 2021. aastast on vaimse tervise õe teenus laienenud maakondlikuks teenuseks.

3.2.4 Jõgeva Vallavalitsusel ei ole perekodu/asenduskodu teenusel alla 3-aastaseid lapsi.

3.2.5 Jõgeva valla sotsiaaltöö peaspetsialisti (lastekaitse valdkond) ametijuhendis on välja toodud lastekaitsealaste ennetustööde algatamine ja koordineerimine.

Jõgeva vallavanem avaldas seisukohta, et ennetustegevustel on KOV eelarvele suur surve, kuna KOV rahaline võimekus ennetustegevusteks muutub aina keerukamaks, sest riiklikke ülesandeid lisandub järjest juurde. KOV soovib, et riiklikke ennetusprogramme oleks rohkem, mis võimaldaks lastele ja lastega peredele erinevaid ennetustegevusi ellu viia.

Juunis 2023 on loodud täiendavalt üks sotsiaaltöö spetsialisti (peretöö) ametikoht. Sotsiaaltöö spetsialisti (peretöö) eesmärk on toetada üksikisikut, last ja perekonda probleemide lahendamisel, igapäevaeluga toimetulekul, jne. Kaalumisel on täiendava lastekaitse vanemspetsialisti ametikoha loomise võimalus.

3.2.6 Jõgeva Vallavalitsuse kodulehel on hästi leitav teave abivajavast ja hädaohus olevast lapsest teatamise kohta. Seejuures on selgitatud, kes on abivajav ning kes hädaohus olev laps. Lisatud kontaktid, sealhulgas lasteabi, hädaabi ning kadunud laste telefon.

IV. TÄHELEPANEKUD/ETTEPANEKUD/SOOVITUSED

4.1. LasteKS § 27 kohaselt on lapse rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgsel kohaliku omavalitsuse üksusel **õigus** abivajava lapse väljaselgitamise eesmärgil töödelda sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistris selliste laste andmeid, kelle puhul on SKAle esitatud puude raskusastme tuvastamise taotlus puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse kohaselt. SKA juhib tähelepanu, et koos õigusega saada puudeotsuse infot kaasneb omavalitsusele ka **kohustus** lapsevanemaga ühendust võtta, selleks et selgitada välja lapse abivajadus ja pakkuda proaktiivselt abi. Ühendust ei pea võtma juhul kui kõik lapse hooldusõiguslikud isikud on teada andnud, et nad ei vaja omavalitsuse poolset abi.

4.2 LasteKS § 33 sätestab kohaliku omavalitsuse üksuse õiguse eraldada hädaohus olev laps perekonnast kuni 72 tunniks. SKA juhib tähelepanu, et kohaliku omavalitsuse üksusel tuleb vastava otsuse tegemise õigus volitada/delegeerida konkreetsele ametnikule/ametnikele.

4.3. SKA juhib edaspidiseks tööks tähelepanu lastekaitse seaduse §-le 20 lg 3, mille kohaselt lapsega töötamist võimaldab isik on kohustatud kontrollima LasteKS § 20 lõigetes 1–2 sätestatud

piirangutest kinnipidamist isiku töölevõtmisel. Lapsega töötamist võimaldav isik on kohustatud kontrollima lapsega töötava isiku vastavust vähemalt kord 12 kuu jooksul, kui teavitust isiku karistusandmete muutumise kohta ei edastata automaatselt. Juriidilise isiku puhul on nõuete täitmise kohustatud korraldama juriidilise isiku seaduslik esindaja, kes võib selle kohustuse edasi delegeerida. Kui nõuete täitmise korraldamine on juriidilise isiku seadusliku esindaja poolt edasi delegeeritud, vastutab nõuete täitmise korraldamise eest isik, kellele see kohustus on delegeeritud. Lapsega töötava isiku Lasteks §is 20 sätestatud nõuetele vastavuse regulaarse kontrollimise tähtaja kulgemist arvestatakse alates 2023. aasta 1. jaanuarist.

4.4. Tulevalt punktist 4.3. ja karistusregistri seadus § 16 lg 1 juhib SKA tähelepanu, et isikult on keelatud nõuda tema kohta registris või registri arhiivis hoitavaid andmeid. Seega tuleb päring karistusregistrisse teha lapsega töötamist võimaldaval isikul ehk kohalikul omavalitsusel. Täiendav info on leitav [karistusregistri veebilehelt](#).

4.5. Positiivne on, et Jõgeva vallavalitsusel on täidetud kõik lastekaitsetöötajate ametikohad ning soovitakse luua täiendav lastekaitse vanemspetsialisti ametikoht.

(allkirjastatud digitaalselt)
Merlin Veinberg
järelevalve peaspetsialist